

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิตินทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๔๓/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัย รวม ๓ ประเด็น ดังนี้
ประเด็นที่หนึ่ง นายมณฑิร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรคและกรรมการบริหารพรรคชาติไทย
กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง
ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ข้อพิจารณาเบื้องต้น

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ ประเทศไทยมี
การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยนั้น
คือรัฐบาลที่ปกครองบริหารประเทศด้วยความยินยอมของประชาชน ไม่ใช่ให้ประชาชนขึ้นปกครอง
บริหารประเทศเอง แต่ความยินยอมนี้หมายความว่า ต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนเสียงส่วนใหญ่
และรัฐบาลที่ได้รับความยินยอมนี้ต้องบริหารประเทศไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามความต้องการของประชาชน โดยมีความคิดหรือปรัชญาชั้นรากฐาน
ของระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งเชื่อว่าคนเป็นคนดีมีเหตุผลและสติปัญญา มีความรับผิดชอบ
ถ้าให้โอกาสแก่คนทั่วไปในสังคมเลือกตั้งตัดสินใจในเรื่องการบ้านการเมือง ก็จะสามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง
ทำให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข จึงต้องมีหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเมื่อมีความคิดเห็น
แตกต่างกันก็ต้องมีความเห็นของคนส่วนใหญ่ฝ่ายหนึ่ง ความเห็นของคนส่วนน้อยฝ่ายหนึ่งเพื่อให้เสรีภาพ
เป็นไปได้ในระบอบประชาธิปไตย จึงจำเป็นต้องมีหลักความอดทนต่อความเห็นของฝ่ายตรงข้าม
จะอ้างหลักถือเสียงส่วนใหญ่มาทำลายเสียงส่วนน้อยไม่ได้ ตรีบาใดที่เสียงส่วนน้อยยังรักษากติกาอยู่ในกรอบ

ของกฎหมาย มิได้ทำผิดกฎหมายหรือก่อความไม่สงบขึ้นในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องถือหลักพิทักษ์ปกป้องเสียงส่วนน้อยหรือชนส่วนน้อย ซึ่งมีสิทธิที่จะชุมนุมแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล รัฐมนตรี นักการเมือง และพรรคการเมือง โดยกล่าวหาว่ารัฐบาลมีนโยบายไม่ดีหรือบริหารประเทศไม่ดียังไง เพราะหากไม่ปกป้องเสียงส่วนน้อยหรือชนส่วนน้อยแล้วเสรีภาพของการแสดงความคิดเห็นจะอยู่อย่างแท้จริงไม่ได้ และจะต้องมีหลักอีกประการหนึ่งคือ หลักกฎหมายเป็นใหญ่ คือเจ้าหน้าที่ของรัฐและราษฎรต่างก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งใดที่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของราษฎรเจ้าหน้าที่จะทำได้ก็ต่อเมื่อกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น นอกจากนี้ ในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงจะต้องมีหลักการควบคุมการใช้อำนาจเพื่อป้องกันภัยของอำนาจ การควบคุมอำนาจจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่จะขาดเสียไม่ได้

เมื่อการเมืองเป็นกิจการส่วนรวมของพลเมืองทุกคนที่เป็นเจ้าของประเทศ ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน ทุกคนจึงมีสิทธิที่จะ “เล่นการเมือง” ได้ และต้องเล่นการเมืองในวิถีทางและวิธีการที่ขอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเล่นการเมืองผู้เล่นต้องเล่นตามกติกา การเล่นจึงจะเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กรรมการควบคุมการเล่นการเมืองก็คือประชาชนผู้เป็นพลเมือง บุคคลใดหรือพรรคใดที่เล่นผิดกติกาประชาชนในประเทศที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองก็จะประณามและไม่สนับสนุน การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งเป็นการขาดวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับการใส่ร้ายป้ายสี บิดเบือนกล่าวหา สร้างพยานหลักฐานเท็จทำลายล้างกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจผิดหรือสับสนคลาดเคลื่อนในข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับกิจการส่วนรวมของบ้านเมือง ทำให้ประชาชนไม่อาจแสดงเจตจำนงให้ความยินยอมได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของตน อันเป็นการกระทำที่ขาดวัฒนธรรมทางการเมืองเช่นเดียวกัน บุคคลนั้นหรือพรรคนั้นย่อมต้องถูกตรวจสอบและพิจารณาลงโทษอย่างเข้มงวดจริงจังเช่นกัน เพื่อให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความต้องการหรือความยินยอมที่ถูกต้องแท้จริง ด้วยการเลือกตั้งผู้แทนของตนแต่เฉพาะผู้ที่เชื่อได้โดยสุจริตใจว่า เป็นผู้ที่จะเข้าไปทำงานการเมืองเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมของชาติเท่านั้น

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาเป็นเวลากว่า ๘๕ ปีแล้ว ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองการปกครองมาแล้วหลายรูปแบบ โดยมีเป้าหมายสูงสุดต้องการให้ได้ผู้ที่เข้าไปใช้อำนาจรัฐบริหารประเทศแทนประชาชนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม พัฒนาสร้าง ความ

เจริญรุ่งเรืองให้กับประเทศชาติ และประชาชนด้วยความสงบสุข แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมา นักการเมืองไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนว่า ได้พัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองให้ดีขึ้น และบรรดานักการเมืองหรือผู้ใช้อำนาจรัฐทั้งหลายก็ไม่ได้ให้ความรู้ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งประเทศ ได้พัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างใดแตกต่างกับประเทศที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ประชาชนมีความรู้ในกิจการบ้านเมืองที่ดี นักการเมืองมีคุณภาพ การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทางการเมือง เช่น พรรคการเมืองมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ชัดเจน มีเหตุผลเป็นจริงได้ ตามหลักการสากลจึงยุบพรรคการเมืองได้ยาก แม้ว่าประเทศไทยจะได้มีการปฏิรูปการเมืองแล้ว แต่เป็นการปฏิรูปด้วยทฤษฎีหมายและรัฐธรรมนูญเท่านั้น พฤติกรรมของนักการเมืองไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด ซึ่งกล่าวได้ว่า ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากกระบวนการตรวจสอบการเข้าสู่อำนาจรัฐ และกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ไม่เข้มแข็งถึงขนาดไม่ได้รับความเชื่อถือในความเป็นกลาง ฉะนั้นเพื่อให้การปฏิรูปการเมืองได้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ การพิจารณาวินิจฉัยบังคับใช้กฎหมายของกระบวนการตรวจสอบทั้งหลาย จึงต้องมีความเป็นกลาง และเคร่งครัด เข้มงวด จริงจังกับทุกคนทุกภาคส่วนโดยเสมอภาคกันเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายถูกต้องเป็นธรรมตรงตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมือง ให้ประเทศไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีให้จงได้ การพิจารณาคดียุบพรรคการเมือง เช่นคดีนี้ เป็นกรณีพิจารณาจากพฤติกรรมการกระทำของนักการเมืองที่เกิดขึ้นมาก่อนแล้ว จึงวินิจฉัยปรับบทบังคับใช้กฎหมายที่มีสภาพบังคับในปัจจุบัน ไม่ได้พิจารณาตามกระแสหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นของกลุ่มใด ซึ่งเป็นกรณีที่กระบวนการยุติธรรมจะต้องดำเนินการพิสูจน์ความถูกต้อง เพื่อดำรงความเป็นนิติรัฐไว้เป็นอีกส่วนหนึ่ง เว้นแต่จะแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการเมืองอื่น ตามความจำเป็นทางรัฐศาสตร์ที่จะพิจารณากันต่อไป ดังนั้น การพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้จึงมีประเด็นต้องวินิจฉัยดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นายมณฑิร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรคและกรรมการบริหารพรรคชาติไทย กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๗๘/๒๕๕๑ วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๑ รับฟังได้ว่า ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อันเป็นวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้มีการเลือกตั้งล่วงหน้า มีกลุ่มบุคคลประกอบด้วย นางศรีประไพ โตเพ็ง นางศิริรัตน์ เปี่ยมเพชร และนางธิดารัตน์ เหล็กทะเล นั่งอยู่ที่โต๊ะริมถนนใกล้สนามกีฬาใกล้หน่วยเลือกตั้งกลาง ซึ่งเป็นสถานที่เลือกตั้งล่วงหน้า

ณ หอประชุมโรงเรียนชัชวาทวิทยาลัย ๑ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองชัชวาท จังหวัดชัชวาท โดยมีพฤติการณ์จัดเตรียมเงินให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรสรรคบุรี ซึ่งเป็นชุดประจำศูนย์เลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชัชวาท ได้ตรวจสอบกระเป่าถือของนางศรีประไพ โตเพ็ง พบว่ามีกระดาษจรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และธนบัตรฉบับละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๑๑๕ ฉบับเป็นเงิน ๑๑,๕๐๐ บาท ซึ่งพิจารณาเชื่อได้ว่าเป็นเงินที่จัดเตรียมไว้เพื่อให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรายชื่อที่จดไว้ในกระดาษดังกล่าว จึงได้ตรวจยึดไว้เป็นพยานหลักฐาน จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนายมณฑิธร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัชวาท เขตเลือกตั้งที่ ๑ หมายเลข ๑๑ และหมายเลข ๑๒ ตามลำดับ สังกัดพรรคชาติไทย

คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า มีหลักฐานควรเชื่อได้ว่า นางศรีประไพ โตเพ็ง นางศิริรัตน์ เปี่ยมเพ็ชร และนางธิดารัตน์ เหล็กทะเล จัดเตรียมเพื่อจะให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่หอประชุมโรงเรียนชัชวาทวิทยาลัย ๑ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองชัชวาท จังหวัดชัชวาท เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ นายมณฑิธร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา โดยมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่า นายมณฑิธร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีความเห็นว่า การจัดเตรียมเพื่อจะให้เงินดังกล่าว น่าจะมีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัชวาท เขตเลือกตั้งที่ ๑ ในส่วนที่เกี่ยวกับนายมณฑิธร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายมณฑิธร สงฆ์ประชา ผู้สมัครหมายเลข ๑๑ และนางนันทนา สงฆ์ประชา ผู้สมัครหมายเลข ๑๒ พรรคชาติไทย เป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัชวาทใหม่ ในเขตเลือกตั้งที่ ๑ จำนวน ๒ คน โดยให้นายมณฑิธร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา ชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชัชวาทรายงานค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัชวาท เขตเลือกตั้งที่ ๑ รวมทั้งให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายมณฑิธร สงฆ์ประชา นางนันทนา สงฆ์ประชา นางศรีประไพ โตเพ็ง นางศิริรัตน์ เปี่ยมเพ็ชร และนางธิดารัตน์ เหล็กทะเล

คณะกรรมการตรวจสอบสิทธิการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้พิจารณากระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว มีความเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการชอบด้วยกฎหมายและไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กระทำการใดโดยไม่เที่ยงธรรม

การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนายมณฑิธร สงฆ์ประชา และสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยนาท ในเขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่แทน นายมณฑิธร สงฆ์ประชา ตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และได้ส่งความเห็นพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปให้คณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวพิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำวินิจฉัยรับฟังมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ นายมณฑิธร สงฆ์ประชา และสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยนาท ในเขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่ นั้น เป็นการพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ ที่บัญญัติว่า ในกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด ข้อเท็จจริงจึงรับฟังเป็นข้อยุติได้ว่า นายมณฑิธร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้อง ได้กระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๑

การที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าผลของคดีอาญาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ดำเนินคดีอาญากับ นายมณฑิธร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา ถือเป็นพยานหลักฐานสำคัญในชั้นศาลที่ผู้ร้องจะต้องนำเสนอต่อศาลและศาลจำเป็นต้องใช้ประกอบดุลพินิจตามคำร้องของผู้ร้องนั้น กระบวนการยุติธรรมในทางอาญาที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งมาดังกล่าว เป็นกรณีที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยพยานหลักฐานตามหลักการของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งจะต้องได้ความชัดเจนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำความผิดจริงโดยปราศจากข้อสงสัย หากพยานหลักฐานมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยกระทำผิดหรือไม่ ก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้น โดยพิพากษายกฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องซึ่งแตกต่างกับการพิจารณาวินิจฉัยของกระบวนการตรวจสอบความสุจริตและเที่ยงธรรม

ของการเลือกตั้ง ซึ่งเพียงแต่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ก็ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งตั้งเพิกถอนสิทธิผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปีได้แล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาประกอบพยานหลักฐานตามกระบวนการยุติธรรมในทางอาญาตามที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งแต่อย่างใด ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้จึงฟังไม่ขึ้น

การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนายมนเทียร สงฆ์ประชา และสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยนาท เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่แทนนายมนเทียร สงฆ์ประชา ตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และได้ส่งความเห็นพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปให้คณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวพิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงจึงรับฟังเป็นข้อยุติได้ว่านายมนเทียร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องได้กระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๗ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๑

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

เมื่อได้พิจารณาพฤติการณ์ของนายมนเทียร สงฆ์ประชา ซึ่งดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง แสดงให้เห็นว่านายมนเทียร สงฆ์ประชา เป็นบุคคลสำคัญของพรรคผู้ถูกร้อง และมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคผู้ถูกร้อง เพราะหากนายมนเทียร สงฆ์ประชา ไม่มีบทบาทสำคัญในพรรคของผู้ถูกร้องแล้ว นายมนเทียร สงฆ์ประชา คงไม่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองเลขาธิการพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคชาติไทย ฉบับลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ และจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของนายมนเทียร สงฆ์ประชา ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น นายมนเทียร สงฆ์ประชา ได้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๑ และการกระทำดังกล่าว

มีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดชัยนาท มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีปัญหาต้องพิจารณาต่อไปว่าการกระทำผิดดังกล่าวของ นายมณฑิธร สงฆ์ประชา มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน และการดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันหรือเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นรากฐานแห่งเสรีประชาธิปไตย และเป็นสถาบันที่แสดงออกของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ในทางการเมืองร่วมกันเพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนโดยรวม แต่ปัญหาของพรรคการเมืองไทยมิได้เกิดจากการมีอุดมการณ์ร่วมกันของประชาชนอย่างแท้จริง การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองส่วนใหญ่จะอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของบุคคลภายในพรรค โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค เมื่อมีการเลือกตั้งบุคคลเหล่านี้ก็จะสนับสนุนทุกวิถีทางเพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้รับเลือกตั้งให้มากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งเป็นรัฐบาลเข้ามาบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง โดยไม่ได้ให้การศึกษาแก่ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทำให้ระบบการเมืองของประเทศไม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ดังนั้น การกระทำใด ๆ ของหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์โดยรวมของพรรคการเมืองนั้น

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง กรณีปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เห็นว่าอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคตามมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญ แบ่งออกเป็น ๒ กรณี กล่าวคือ

กรณีแรก ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมือง ได้กระทำการหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเสียเอง เป็นกรณีที่ต้องถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

กรณีที่สอง ผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมือง แต่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมือง มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำที่บุคคลดังกล่าวได้กระทำการหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ในกรณีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญอาจพิจารณาถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำในแต่ละกรณี ว่าสมควรจะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองหรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นข้อยุติได้ว่า นายมณฑิธร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรคและกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ได้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ถือว่าเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ในกรณีหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองนั้น ได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของ คณะกรรมการการเลือกตั้งเสียเอง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่า พรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไป ตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและ กรรมการบริหารของพรรคการเมืองดังกล่าว มีกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้ตั้งยุบพรรคการเมือง ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ได้จำกัดอำนาจการใช้ดุลพินิจในการเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญไว้ แต่หากเป็นกรณีตามมาตรา ๕๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ในกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มิได้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมือง เป็นผู้กระทำการ แต่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของ พรรคการเมือง มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืน มาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๕๔ แล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ในกรณีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญอาจใช้ดุลพินิจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารของ พรรคการเมืองหรือไม่ก็ได้ โดยพิจารณาถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำในแต่ละกรณี ดังนั้น กรณีการกระทำผิดของนายมณฑิร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรค และกรรมการบริหารพรรค ของผู้ถูกร้อง จึงเป็นกรณีที่ต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และกรรมการบริหารพรรค ผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เห็นควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติไทย และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของหัวหน้าพรรคชาติไทยและกรรมการบริหารพรรคชาติไทย ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่กระทำความผิด เป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้ตั้งยุบพรรคชาติไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ